

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

16 novembre 2021

PROJET DE LOI

**modifiant le Code pénal
en ce qui concerne le droit pénal sexuel**

AMENDEMENTS

Voir:

Doc 55 **2141/ (2020/2021)**:
001: Projet de loi.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

16 november 2021

WETSONTWERP

**houdende wijzigingen aan het Strafwetboek
met betrekking tot het seksueel strafrecht**

AMENDEMENTEN

Zie:

Doc 55 **2141/ (2020/2021)**:
001: Wetsontwerp.

05637

N° 1 DE MME MATZ

Art. 5

Dans l'article 417/5 proposé, apporter les modifications suivantes:

1° dans l'alinéa 2, insérer le mot "notamment" entre le mot "résulte" et les mots "d'une agression";

2° dans le même alinéa 2, insérer les mots "d'une contrainte," entre les mots "d'une ruse," et les mots "ou d'un autre";

2° dans l'alinéa 3, insérer le mot "notamment" entre les mots "vulnérabilité due" et les mots "à un état".

JUSTIFICATION

Lors des auditions menées en commission de la Justice, il est apparu que les listes de causes prévues à l'article 417/5 sont trop limitatives et qu'elles doivent rester non exhaustives pour permettre à la doctrine et à la jurisprudence d'y adjoindre d'autres critères éventuels relatifs à l'absence de consentement comme par exemple le taux d'alcool dans le sang de la victime, l'emprise d'une secte, les effets de produits psychotropes à un certain degré, etc...

Il est, de plus, important d'introduire la notion de contrainte dans les causes d'absence de consentement.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 1 VAN MEVROUW MATZ

Art. 5

In het voorgestelde artikel 417/5 de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° in het tweede lid, tussen de woorden "het gevolg is van" en de woorden "een aanranding", de woorden "onder meer" invoegen;

2° in het tweede lid, tussen het woord "list" en de woorden "of een andere", het woord "dwang" invoegen;

2° in het derde lid, tussen het woord "verkeert" en de woorden "ten gevolge van", de woorden "onder meer" invoegen.

VERANTWOORDING

Tijdens de in de commissie voor Justitie gehouden hoorzittingen is gebleken dat de opsommingen in het ontworpen artikel 417/5 te limitatief zijn en niet-uitputtend moeten worden gehouden, teneinde de rechtsleer en de rechtspraak in de mogelijkheid te stellen ze aan te vullen met eventuele andere criteria inzake de afwezigheid van toestemming, zoals het alcoholgehalte in het bloed van het slachtoffer, de invloed van een sekte, de uitwerking van psychotrope middelen tot op zekere hoogte enzovoort.

Bovendien is het belangrijk aan te geven dat "dwang" een oorzaak van de afwezigheid van toestemming kan zijn.

N° 2 DE MME MATZ

Art. 6

Dans l'article 417/6 proposé, dans le paragraphe 2, remplacer les mots "supérieure à deux ans" par les mots "supérieure à trois ans".

JUSTIFICATION

Les auditions menées en commission de la justice ont mis en lumière que la différence d'âge de deux ans entre les deux partenaires, pour qu'un mineur de plus de quatorze ans puisse consentir à un acte sexuel, est sans doute un peu courte et qu'il vaudrait mieux l'augmenter à trois ans pour ne pas arriver à des situations trop difficiles et délicates pour les rapports sexuels entre adolescents.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 2 VAN MEVROUW MATZ

Art. 6

In het voorgestelde artikel 417/6, § 2, het woord "twee" vervangen door het woord "drie".

VERANTWOORDING

In de hoorzittingen in de commissie voor Justitie werd aangegeven dat het leeftijdsverschil van twee jaar tussen de twee partners, opdat een minderjarige die de volle leeftijd van veertien jaar heeft bereikt, uit vrije wil zou kunnen instemmen met een seksuele handeling, wellicht iets te klein is. Drie jaar zou beter zijn, om te voorkomen dat adolescenten die seksuele betrekkingen hebben, in te ingewikkelde en te heikele situaties verzeilen.

N° 3 DE MME MATZ

Art. 8/1 (nouveau)

Insérer un article 8/1, rédigé comme suit:

“Art. 8/1. Dans la sous-section 2 insérée par l’article 7, il est inséré un article 417/7/1 rédigé comme suit:

“Art. 417/7/1. L’atteinte à l’intégrité sexuelle existe également lorsque quiconque incite à distance, avec ou sans violence, avec ou sans menace ou simplement par ruse, un mineur d’âge ou une personne souffrant d’une infirmité ou d’une déficience physique ou mentale à se livrer, sur lui-même ou sur autrui à des pratiques sexuelles explicites.

Cette infraction est punie d’un emprisonnement de six mois à cinq ans.”.”

JUSTIFICATION

Le projet prévoit la répression de la diffusion d’images et d’enregistrements à caractère sexuel mais rien ne vise spécifiquement le fait pour un auteur d’inciter à distance, avec ou sans violence et menace ou simplement par ruse, une personne vulnérable à se livrer, parfois seule devant son écran, sur elle-même ou sur autrui à des pratiques sexuelles explicites.

L’auteur estime en effet que, malgré l’absence de présence physique de l’auteur auprès de la victime, grâce aux technologies de l’information et de la communication, le fait de pousser une personne vulnérable à des attouchements sexuels sur elle-même ou sur autrui doit être sévèrement condamné. L’échelle des peines déjà prévue par le Code pénal en matière d’agressions sexuelles est d’ailleurs maintenue.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 3 VAN MEVROUW MATZ

Art. 8/1 (nieuw)

Een artikel 8/1 invoegen, luidende:

“Art. 8/1. In de bij artikel 7 ingevoegde onderafdeling 2 wordt een artikel 417/7/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 417/7/1. Wie vanop afstand, al dan niet met gebruikmaking van geweld of van bedreiging dan wel louter met een list, een minderjarige of een persoon met een gebrek of een lichamelijke of mentale beperking, aanzet tot expliciete seksuele handelingen met zichzelf of met anderen, pleegt eveneens het misdrijf aantasting van de seksuele integriteit.

Dit misdrijf wordt bestraft met een gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar.”.”

VERANTWOORDING

Het wetsontwerp voorziet in de bestraffing van de verspreiding van seksueel getinte beelden en opnames. Daarentegen belet niets dat iemand vanop afstand, al dan niet met gebruikmaking van geweld of van bedreiging dan wel louter met een list, een kwetsbaar persoon die soms alleen voor een scherm zit, ertoe aanzet over te gaan tot expliciete seksuele handelingen met zichzelf of met iemand anders.

De indienster meent immers dat een strenge straf aan de orde is wanneer een dader – ook al is die fysiek niet in de nabijheid van het slachtoffer – zich van de informatie- en communicatietechnologieën bedient om een kwetsbaar persoon aan te zetten tot seksuele handelingen met zichzelf of met iemand anders. De reeds in het Strafwetboek opgenomen strafmaat met betrekking tot seksuele agressie blijft overigens behouden.

N° 4 DE MME MATZ

Art. 21

Dans l'article 417/19 proposé, apporter les modifications suivantes

1° remplacer le titre de l'article par ce qui suit:

"L'inceste à l'égard d'une personne majeure";

2° dans l'alinéa 1^{er}, remplacer les mots "actes à caractère sexuel intrafamiliaux non consensuels" par les mots "inceste à l'égard d'une personne majeure";

3° compléter l'article par un 4^e alinéa, rédigé comme suit:

"Par parent, on entend également l'adoptant, l'adopté et les parents de l'adopté".

JUSTIFICATION

L'inceste ne se pratique pas uniquement à l'égard de personnes mineures car des personnes majeures peuvent être victimes de ce type de faits injustifiables. En effet, même si, la plupart du temps, les faits d'inceste commencent à la minorité, ils peuvent non seulement se poursuivre après la majorité mais peuvent également débuter après celle-ci avec une emprise importante de l'auteur des faits.

Il y a lieu également de qualifier ces faits d'inceste tout en adaptant les peines.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 4 VAN MEVROUW MATZ

Art. 21

In het voorgestelde artikel 417/19 de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° het opschrift van het artikel vervangen als volgt:

"Incest jegens een meerderjarige";

2° in het eerste lid, de woorden "niet-consensuele intrafamiliale seksuele handelingen worden" vervangen door de woorden "incest jegens een meerderjarige wordt";

3° het artikel aanvullen met een vierde lid, luidende:

"Onder bloedverwant worden ook de adoptant, de geadopteerde en de bloedverwanten van de geadopteerde begrepen.".

VERANTWOORDING

Incest wordt niet alleen jegens minderjarigen gepleegd; ook meerderjarigen kunnen het slachtoffer zijn van dergelijke niet te rechtvaardigen feiten. Hoewel het incest doorgaans aanvangt wanneer het slachtoffer minderjarig is, kan het doorgaan nadat het slachtoffer meerderjarig is geworden. Daarnaast kan het incest ook aanvangen wanneer het slachtoffer al meerderjarig is, wanneer de dader van de feiten het slachtoffer sterk in zijn greep heeft.

Ook dat incest moet als dusdanig worden gekwalificeerd, met aanpassing van de straffen.

N° 5 DE MME MATZ

Art. 28/1 (*nouveau*)**Insérer un article 28/1, rédigé comme suit:**

“Art. 28/1. Dans la sous-section 1 insérée par l’article 28, il est inséré un article 417/23/1, rédigé comme suit:

“Art. 417/23/1. Un mineur d’âge n’est jamais réputé avoir donné son consentement librement aux fins de son exploitation sexuelle”.

JUSTIFICATION

Quel que soit son âge au-dessus ou au-dessous de l’âge de la majorité sexuelle, le mineur ne peut consentir à sa propre exploitation sexuelle. Il s’agit d’une présomption irréfragable d’absence de consentement.

Le Protocole additionnel de Palerme de 2000 à la Convention de l’ONU de lutte contre la traite des êtres humains et la Convention de Lanzarote de 2007 obligent l’État belge à qualifier d’exploitation sexuelle la prostitution des mineurs et, partant, d’exclure toute possibilité d’un quelconque consentement de leur part à ceux-ci; cela, même à partir de 16 ans.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 5 VAN MEVROUW MATZ

Art. 28/1 (*nieuw*)**Een artikel 28/1 invoegen, luidende:**

“Art. 28/1. In de bij het ontworpen artikel 28 ingevoegde onderafdeling 1 wordt een artikel 417/23/1 ingevoegd, luidende:

“Art. 417/23/1. Een minderjarige wordt nooit geacht uit vrije wil ermee te hebben ingestemd seksueel te worden uitgebuit.”.

VERANTWOORDING

Een minderjarige, ongeacht of hij de leeftijd van de seksuele meerderjarigheid al dan niet heeft bereikt, kan niet instemmen met de seksuele uitbuiting van zijn persoon. In dezen is sprake van een onweerlegbaar vermoeden van afwezigheid van toestemming.

Bij het Protocol van Palermo van 2000, een aanvullend protocol bij het VN-Verdrag ter bestrijding van mensenhandel, alsook bij het Verdrag van Lanzarote van 2007, is de Belgische Staat ertoe verbonden de prostitutie van minderjarigen als seksuele uitbuiting te kwalificeren; derhalve kunnen minderjarigen in geen geval hun toestemming daartoe geven, zelfs niet wanneer zij de volle leeftijd van 16 jaar hebben bereikt.

N° 6 DE MME MATZ

Art. 32

Dans l'article 417/26 proposé, remplacer l'alinéa 2 par ce qui suit:

“L'incitation d'un mineur accompli à la débauche ou à la prostitution est punie de la réclusion de dix à vingt ans et d'une amende de cinq cents euros à cent mille euros.”

JUSTIFICATION

L'autrice de l'amendement ne peut accepter qu'il y ait une différence entre les mineurs de moins de 16 ans et ceux âgés de 16 à 18 ans qui, eux, ne sont pas protégés par les peines relatives à l'incitation à la débauche ou à la prostitution.

Ce n'est pas parce que la majorité sexuelle est fixée à 16 ans qu'il n'y a pas lieu de protéger de la meilleure manière les adolescents particulièrement vulnérables contre l'emprise tant psychologique que financière d'adultes sans scrupules.

Les peines sont élargies afin de permettre au juge d'individualiser la peine de la manière la plus large possible en fonction des circonstances de la cause.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 6 VAN MEVROUW MATZ

Art. 32

In het voorgestelde artikel 417/26, het tweede lid vervangen als volgt:

“Het aanzetten van een minderjarige tot ontucht of prostitutie wordt bestraft met opsluiting van tien tot twintig jaar en met een geldboete van vijfhonderd euro tot honderdduizend euro.”

VERANTWOORDING

Volgens de indienster van het amendement geeft het geen pas dat een onderscheid zou worden gemaakt tussen de minderjarigen jonger dan 16 jaar en wie tussen 16 tot 18 jaar oud is; die tweede groep zou immers niet worden beschermd door de straffen die kunnen worden opgelegd voor het aanzetten tot ontucht of prostitutie.

Het is niet omdat de seksuele meerderjarigheid werd vastgesteld op 16 jaar dat de bijzonder kwetsbare adolescenten niet zo goed mogelijk moeten worden beschermd tegen de psychologische en de financiële greep van gewetenloze volwassenen.

De straffen worden verruimd om de rechter in de mogelijkheid te stellen de straf zo goed mogelijk af te stemmen, naargelang van de omstandigheden van de zaak.

N° 7 DE MME MATZ

(en ordre subsidiaire par rapport à l'amendement n° 6)

Art. 32

Supprimer cet article.**JUSTIFICATION**

L'autrice de l'amendement ne peut accepter qu'il y ait une différence entre les mineurs de moins de 16 ans et ceux âgés de 16 à 18 ans qui, eux, ne sont pas protégés contre l'incitation à la débauche ou à la prostitution.

Ce n'est pas parce que la majorité sexuelle est fixée à 16 ans qu'il n'y a pas lieu de protéger de la meilleure manière les adolescents particulièrement vulnérables contre l'emprise tant psychologique que financière d'adultes sans scrupules.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 7 VAN MEVROUW MATZ

(in bijkomende orde bij amendement nr. 6)

Art. 32

Dit artikel weglaten.**VERANTWOORDING**

Volgens de indienster van het amendement geeft het geen pas dat een onderscheid zou worden gemaakt tussen de minderjarigen jonger dan 16 jaar en wie tussen 16 tot 18 jaar oud is; die tweede groep zou immers geen bescherming genieten tegen het aanzetten tot ontucht of prostitutie.

Het is niet omdat de seksuele meerderjarigheid werd vastgesteld op 16 jaar dat de bijzonder kwetsbare adolescenten niet zo goed mogelijk moeten worden beschermd tegen de psychologische en de financiële greep van gewetenloze volwassenen.

N° 8 DE MME MATZ**Art. 33**

Dans l'article 417/27 proposé, remplacer l'alinéa 2 par ce qui suit:

“Cette infraction est punie de la réclusion de dix à vingt ans et d'une amende de cinq cents euros à cent mille euros.”

JUSTIFICATION

Voir la justification des amendements n° 6 et 7.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 8 VAN MEVROUW MATZ**Art. 33**

In het voorgestelde artikel 417/27, het tweede lid vervangen als volgt:

“Dit misdrijf wordt bestraft met opsluiting van tien tot twintig jaar en met een geldboete van vijfhonderd euro tot honderdduizend euro.”

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van de amendementen nr. 6 en 7.

N° 9 DE MME **MATZ**

Art. 34

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

En raison de l'amendement n° 8 relatif à l'article 33, l'article 34 doit être supprimé.

Pour le surplus, il est fait référence à la justification des amendements n° 6 et 7

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 9 VAN MEVROUW **MATZ**

Art. 34

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Door de indiening van amendement nr. 8 op artikel 33 moet artikel 34 worden weggelaten.

Voor het overige wordt verwezen naar de verantwoording van de amendementen nrs. 6 en 7.

N° 10 DE MME MATZ

Art. 35

Dans l'article 417/29 proposé, dans l'alinéa 2, remplacer les mots "de dix à quinze ans et d'une amende de cinq cents euros à cinquante mille euros" **par les mots** "de dix à vingt ans et d'une amende de cinq cents euros à cent mille euros".

JUSTIFICATION

Voir la justification des amendements n° 6 et 7.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 10 VAN MEVROUW MATZ

Art. 35

In het voorgestelde artikel 417/29, tweede lid, de woorden "van tien tot vijftien jaar en geldboete van vijf-honderd euro tot vijftig duizend euro" **vervangen door de woorden** "van tien tot twintig jaar en geldboete van vijfhonderd euro tot honderdduizend euro".

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van de amendementen nrs. 6 en 7.

N° 11 DE MME **MATZ**

Art. 36

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Voir la justification des amendements n° 6 et 7.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 11 VAN MEVROUW **MATZ**

Art. 36

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van de amendementen nrs. 6 en 7.

N° 12 DE MME **MATZ**

Art. 37

Dans l'article 417/31 proposé, dans l'alinéa 2, remplacer les mots "de dix à quinze ans et d'une amende de cinq cents à cinquante mille euros" **par les mots** "*de dix à vingt ans et d'une amende de cinq cents à cent mille euros*".

JUSTIFICATION

Voir la justification des amendements n° 6 et 7.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 12 VAN MEVROUW **MATZ**

Art. 37

In het voorgestelde artikel 417/31, tweede lid, de woorden "van tien tot vijftien jaar en geldboete van vijf-honderd euro tot vijftig duizend euro" **vervangen door de woorden** "*van tien tot twintig jaar en geldboete van vijfhonderd euro tot honderdduizend euro*".

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van de amendementen nrs. 6 en 7.

N° 13 DE MME **MATZ**

Art. 38

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

En raison de l'amendement n° 12 relatif à l'article 37, l'article 38 doit être supprimé.

Pour le surplus, il est fait référence à la justification des amendements n° 6 et 7

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 13 VAN MEVROUW **MATZ**

Art. 38

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Door de indiening van amendement nr. 12 op artikel 37 moet artikel 38 worden weggelaten.

Voor het overige wordt verwezen naar de verantwoording van de amendementen nrs. 6 en 7.

N° 14 DE MME **MATZ**

Art. 41

Dans l'article 417/35 proposé, dans l'alinéa 2, remplacer les mots "de dix à quinze ans et d'une amende de cinq cents euros à cinquante mille euros" par les mots "de dix à vingt ans et d'une amende de cinq cents à cent mille euros".

JUSTIFICATION

Voir la justification des amendements n° 6 et 7.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 14 VAN MEVROUW **MATZ**

Art. 41

In het voorgestelde artikel 417/35, tweede lid, de woorden "tien tot vijftien jaar en geldboete van duizend euro tot honderdduizend euro" vervangen door de woorden "tien tot twintig jaar en geldboete van vijfhonderd euro tot honderdduizend euro".

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van de amendementen nrs. 6 en 7.

N° 15 DE MME MATZ

Art. 43

Dans l'article 417/37 proposé, dans l'alinéa 2, apporter les modifications suivantes:

1° dans le 1^{er} tiret, remplacer les mots "aux articles 417/25 et 417/26" par les mots "à l'article 417/25";

2° dans le 2^e tiret, remplacer les mots "aux articles 417/27 et 417/28" par les mots "à l'article 417/27";

3° dans le 3^e tiret, remplacer les mots "aux articles 417/29 et 417/30" par les mots "à l'article 417/29";

4° dans le 4^e tiret, remplacer les mots "aux articles 417/31 et 417/32" par les mots "à l'article 417/31";

5° dans le 5^e tiret, remplacer les mots "aux articles 417/33 et 417/34" par les mots "à l'article 417/33";

6° dans le 6^e tiret, remplacer les mots "aux articles 417/35 et 417/36" par les mots "à l'article 417/35".

JUSTIFICATION

Il s'agit d'un amendement technique.

Le présent amendement est justifié par les amendements supprimant les articles insérant les articles 417/26, 417/28, 417/30, 417/32, 417/34 et 417/36.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 15 VAN MEVROUW MATZ

Art. 43

In het voorgestelde artikel 417/37, tweede lid, de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° in het eerste streepje, de woorden "artikelen 417/25 en 417/26" vervangen door de woorden "artikel 417/25";

2° in het tweede streepje, de woorden "artikelen 417/27 en 417/28" vervangen door de woorden "artikel 417/27";

3° in het derde streepje, de woorden "artikelen 417/29 en 417/30" vervangen door de woorden "artikel 417/29";

4° in het vierde streepje, de woorden "artikelen 417/31 en 417/32" vervangen door de woorden "artikel 417/31";

5° in het vijfde streepje, de woorden "artikelen 417/33 en 417/34" vervangen door de woorden "artikel 417/33";

6° in het zesde streepje, de woorden "artikelen 417/35 en 417/36" vervangen door de woorden "artikel 417/35".

VERANTWOORDING

Het betreft een technisch amendement.

Dit amendement is verantwoord ingevolge de amendementen die ertoe strekken de artikelen tot invoeging van de artikelen 417/26, 417/28, 417/30, 417/32, 417/34 en 417/36 weg te laten.

N° 16 DE MME **MATZ**

Art. 58

Dans l'article 417/50 proposé, 6e tiret, supprimer les mots "de moins de seize ans accomplis".

JUSTIFICATION

Voir la justification des amendements n° 6 et 7.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 16 VAN MEVROUW **MATZ**

Art. 58

In het voorgestelde artikel 417/50, zesde streepje, de woorden "beneden de volle leeftijd van zestien jaar" weglaten.

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van de amendementen nrs. 6 en 7.

N° 17 DE MME **MATZ**

Art. 106

Après l'article 106, insérer un nouveau titre Titre 5/1, intitulé "Modifications de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail".

JUSTIFICATION

La protection sociale des "travailleurs du sexe" majeurs exerçant librement cette activité permettrait de mieux lutter contre les exploitants sans pour autant devoir dépénaliser le proxénétisme.

Pour être licite, un contrat ne peut notamment être contraire à l'ordre public et aux bonnes mœurs. Si l'un des mobiles déterminant du contrat est illicite, le contrat est nul de nullité absolue.¹

L'auteur de l'amendement, sur proposition du Professeur Clesse, prévoit la modification de l'article 14 de la loi du 3 juillet 1978 qui prévoit déjà des exceptions à la nullité du contrat

Vanessa MATZ (cdH)

¹ Note de l'association SAMILIA en commission de la Justice du 19.10.2021 p. 5.

Nr. 17 VAN MEVROUW **MATZ**

Art. 106

Na artikel 106 een titel 5/1 invoegen, met als opschrift "Wijzigingen van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten".

VERANTWOORDING

Wanneer sociale bescherming zou worden geboden aan de meerderjarige "sekswerkers" die deze activiteit uit vrije wil uitoefenen, zouden de exploitanten beter kunnen worden aangepakt, zonder daarom het pooierschap uit het strafrecht te moeten halen.

Om rechtmatig te zijn, mag een overeenkomst onder meer niet in strijd zijn met de openbare orde en de goede zeden. Indien een van de doorslaggevende motieven voor de overeenkomst onrechtmatig is, is de overeenkomst volstrekt nietig¹.

Op voorstel van professor Clesse wil de indienster van het amendement voorzien in de wijziging van artikel 14 van de wet van 3 juli 1978, dat reeds uitzonderingen op de nietigheid van de overeenkomst bevat.

¹ Nota van de SAMILIA Foundation die aan bod is gekomen in de vergadering van de commissie voor Justitie op 19 oktober 2021, blz. 5.

N° 18 DE MME **MATZ**Art. 106/1 (*nouveau*)

Dans le titre 5/1 précité, insérer un article 106/1, rédigé comme suit:

“Art. 106/1. L’article 14 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail est complété par un 3°, rédigé comme suit:

“3° dans le cadre d’activités qui se déroulent dans le domaine de la prostitution .”.”

JUSTIFICATION

Voir la justification de l’amendement n° 17.

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 18 VAN MEVROUW **MATZ**Art. 106/1 (*nieuw*)

In de voorvernoemde titel 5/1 een artikel 106/1 invoegen, luidende:

“Art. 106/1. Artikel 14 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten wordt aangevuld met een punt 3°, luidende:

“3° bij activiteiten inzake prostitutie.”.”

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van amendement nr. 17.

N° 19 DE MME **MATZ**

Art. 42

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

En raison de l'amendement n° 14 relatif à l'article 41, l'article 42 doit être supprimé.

Pour le surplus, il est fait référence à la justification des amendements n° 6 et 7

Vanessa MATZ (cdH)

Nr. 19 VAN MEVROUW **MATZ**

Art. 42

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Door de indiening van amendement nr. 14 op artikel 41 moet artikel 42 worden weggelaten.

Voor het overige wordt verwezen naar de verantwoording van de amendementen nrs. 6 en 7.

N° 20 DE M. BOUKILI

Art. 74

Dans l'article 417/64 proposé, remplacer l'alinéa 2 par ce qui suit:

“Si le prévenu est poursuivi pour une infraction visée au présent chapitre, le ministère public ou le juge saisi de la cause doit prendre l'avis motivé d'un service spécialisé dans la guidance ou le traitement de délinquants sexuels en vue de déterminer la peine la plus adéquate.”

JUSTIFICATION

L'idée de l'obligation de prendre l'avis d'un service spécialisé a été proposée par l'Institut pour l'égalité des femmes et des hommes. L'examen psychologique est d'une importance primordiale dans l'enquête judiciaire visant l'auteur. Les actes de nombreux auteurs ne se produisent pas sans raison. La plupart du temps, les auteurs ont des antécédents en matière d'idées misogynes ou en ce qui concerne d'autres infractions à caractère sexuel. Un examen psychologique peut en outre aider à évaluer correctement le risque que reauteur pour la société. Comme l'indique également l'Institut pour l'égalité des femmes et des hommes, l'obligation de prendre un avis n'implique toutefois pas nécessairement que tout délinquant sexuel devra obligatoirement être guidé ou traité ou qu'aucune différenciation ne sera possible.

Nabil BOUKILI (PVDA-PTB)

Nr. 20 VAN DE HEER BOUKILI

Art. 74

In het voorgestelde artikel 417/64, het tweede lid vervangen als volgt:

“Indien de beklaagde wordt vervolgd voor een misdrijf in dit hoofdstuk omschreven, moet het openbaar ministerie of de rechter bij wie de zaak aanhangig werd gemaakt, met het oog op het opleggen van de meest geschikte straf, het gemotiveerd advies inwinnen van een dienst gespecialiseerd in de begeleiding of behandeling van seksuele delinquenten.”

VERANTWOORDING

Het idee van het verplichten van een advies door de gespecialiseerde diensten is een voorstel van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen. Het psychologisch onderzoek is van essentieel belang in het gerechtelijk onderzoek naar de dader. Bij veel daders komen de daden niet uit het niets. Zij hebben meestal al een voorgeschiedenis van vrouwonvriendelijke denkbeelden of andere seksuele misdrijven. Daarenboven kan psychologisch onderzoek helpen bij het correct inschatten van het risico van de dader ten opzichte van de samenleving. Zoals ook het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen stelt, houdt een verplicht advies echter niet noodzakelijk in dat elke seksuele delinquent verplicht moet worden begeleid of behandeld, of dat er geen differentiatie mogelijk is.

N° 21 DE M. BOUKILI

Art. 5

Dans l'article 417/5 proposé, remplacer l'alinéa 2 par ce qui suit:

“En tout état de cause, il n’y a pas de consentement si l’acte à caractère sexuel résulte de toute forme de contrainte physique ou psychique, notamment d’une agression, d’une menace, de violences, d’une demande insistante, d’une surprise, d’une ruse, ou d’un autre comportement punissable.”

JUSTIFICATION

La formulation actuelle donne une liste exhaustive des actes qui empêchent que le consentement puisse être donné. Cette formulation limitative présente néanmoins le risque que si une affaire dans laquelle il est question d’une forme de contrainte non mentionnée dans cette liste est portée en justice, il ne pourra pas être procédé à une condamnation. C’est pourquoi nous optons pour inscrire dans l’article relatif au consentement que le consentement ne peut pas être donné à la suite d’une contrainte physique ou psychique, les mots suivants énumérant des exemples par souci de clarification. Le caractère non exhaustif de cette énumération est cependant exprimé par le mot “notamment”.

Nabil BOUKILI (PVDA-PTB)

Nr. 21 VAN DE HEER BOUKILI

Art. 5

In het voorgestelde artikel 417/5, het tweede lid vervangen als volgt:

“Toestemming is er in ieder geval niet indien de seksuele handeling het gevolg is van eender welke vorm van fysieke of psychische dwang waaronder maar niet beperkt tot aanranding, bedreiging, geweld, onaflatend aandringen, verrassing, list of een andere strafbare gedraging.”

VERANTWOORDING

In de huidige verwoording wordt een exhaustieve lijst gegeven van handelingen die voorkomen dat toestemming kan worden gegeven. Deze exhaustieve verwoording houdt echter het gevaar in dat wanneer een zaak voor het gerecht komt waarbij sprake is van een vorm van dwang die niet in deze lijst is opgenomen, er niet tot een veroordeling kan worden overgegaan. Wij opteren er daarom voor in het artikel over toestemming op te nemen dat toestemming niet kan worden gegeven als gevolg van fysieke of psychische dwang. Wat daarop volgt is een opsomming van voorbeelden, bij wijze van verduidelijking. Deze opsomming is door de woorden “waaronder maar niet beperkt tot” echter niet exhaustief van aard.

N° 22 DE M. BOUKILI

Art. 5

Dans l'article 417/5, alinéa 1^{er}, proposé, remplacer les deux premières phrases par la phrase suivante:

“Il ne peut être question de consentement que lorsque le consentement a été exprimé librement par des actes qui, compte tenu des circonstances de la situation, expriment clairement la volonté de l'intéressé.”

JUSTIFICATION

En matière de droit à l'autodétermination sexuelle, le projet de loi accorde une place centrale à la formulation d'une définition positive du consentement. Il s'agit d'une évolution positive. Pour atteindre cet objectif, il importe de formuler cette définition de manière à ce qu'elle vise le consentement explicite. Il conviendra non seulement que le consentement soit donné librement, mais aussi que ce choix libre soit exprimé. C'est pourquoi le présent amendement tend à inscrire la notion de consentement explicite dans la définition du consentement en renvoyant à l'expression claire de la volonté de l'intéressé.

Cette définition du consentement a été directement empruntée au droit pénal espagnol. Le nouveau droit pénal sexuel espagnol, aussi surnommé la loi “Seul un oui est un oui”, a été approuvé en mars 2020 par le conseil des ministres, sous la pression incessante du mouvement féministe.

Cette définition du consentement permet de conserver la présomption d'innocence. Il appartiendra toujours au juge d'instruction d'établir quelles sont les preuves qui permettent de confirmer ou d'infirmer le récit de la victime.

Nabil BOUKILI (PVDA-PTB)

Nr. 22 VAN DE HEER BOUKILI

Art. 5

In het voorgestelde artikel 417/5, eerste lid, de eerste twee zinnen vervangen door de volgende zin:

“Van toestemming is slechts sprake wanneer deze uit vrije wil tot uiting is gebracht door handelingen die, gelet op de omstandigheden van de zaak, duidelijk de wil van de betrokkene tot uitdrukking brengen.”

VERANTWOORDING

Met betrekking tot het seksueel zelfbeschikkingsrecht kent dit wetsontwerp een centrale rol toe aan een positieve bepaling van toestemming. Dit is een positieve ontwikkeling, en om het beoogde doel te bereiken is het belangrijk deze definitie dusdanig te verwoorden dat het gaat over expliciete toestemming. Niet alleen moet de toestemming uit vrije wil worden gegeven; deze vrije wil moet ook worden veruiterlijkt. Dit amendement wil daarom het begrip van expliciete toestemming verankeren in de definitie van toestemming door te verwijzen naar de duidelijke uiting van de wil van de betrokkene.

Deze definitie van toestemming is rechtstreeks ontleend uit het Spaanse strafrecht. Het nieuwe Spaanse seksueel strafrecht, ook wel gekend als de “enkel ja is ja”-wet, werd in maart 2020 door de raad van ministers goedgekeurd na de onaflatende druk vanuit de feministische beweging.

Met deze definitie van toestemming blijft het vermoeden van onschuld behouden. Het blijft aan de onderzoeksrechter om te kijken welke bewijzen er zijn om het verhaal van het slachtoffer te bevestigen of tegen te spreken.

N° 23 DE M. **BOUKILI**Art. 99/1 (*nouveau*)**Insérer un article 99/1 rédigé comme suit:**

“Art. 99/1. Dans l’article 47bis du même Code, le paragraphe 1^{er} est remplacé par ce qui suit:

“§ 1^{er}. Avant qu’il ne soit procédé à l’audition d’une personne à laquelle aucune infraction n’est imputée, la personne à interroger est informée succinctement des faits à propos desquels elle sera entendue et il lui est communiqué:

1) qu’elle est auditionnée en qualité de personne à laquelle aucune infraction n’est imputée et qu’elle a le droit, préalablement à l’audition, de se concerter confidentiellement avec un avocat de son choix ou avec un avocat qui lui est désigné, et qu’elle a la possibilité de se faire assister par lui pendant l’audition;

2) qu’elle ne peut être contrainte de s’accuser elle-même;

3) que ses déclarations peuvent être utilisées comme preuve en justice;

4) qu’elle peut demander que toutes les questions qui lui sont posées et les réponses qu’elle donne soient actées dans les termes utilisés;

5) 4) qu’elle peut demander qu’il soit procédé à un acte d’information ou une audition déterminés;

6) qu’elle peut utiliser les documents en sa possession, sans que cela puisse entraîner le report de l’interrogatoire, et qu’elle peut, lors de l’interrogatoire ou ultérieurement, demander que ces documents soient joints au procès-verbal d’audition ou au dossier.

Tous ces éléments sont consignés avec précision dans un procès-verbal.””

Nr. 23 VAN DE HEER **BOUKILI**Art. 99/1 (*nieuw*)**Een artikel 99/1 invoegen, luidende:**

“Art. 99/1. In artikel 47bis van hetzelfde Wetboek wordt paragraaf 1 vervangen door wat volgt:

“§ 1. Vooraleer wordt overgegaan tot het verhoor van een persoon aan wie geen misdrijf ten laste wordt gelegd, wordt op beknopte wijze kennis gegeven van de feiten waarover hij zal worden verhoord en wordt hem meegedeeld dat:

1) hij als persoon aan wie geen misdrijf ten laste wordt gelegd wordt verhoord en dat hij het recht heeft om voor het verhoor een vertrouwelijk overleg te hebben met een advocaat naar keuze of een hem toegewezen advocaat, en zich door hem kan laten bijstaan tijdens het verhoor;

2) hij niet verplicht kan worden zichzelf te beschuldigen;

3) zijn verklaringen als bewijs in rechte kunnen worden gebruikt;

4) hij kan vragen dat alle vragen die hem worden gesteld en alle antwoorden die hij geeft, worden genoteerd in de gebruikte bewoordingen;

5) hij kan vragen dat een bepaalde opsporingshandeling wordt verricht of een bepaald verhoor wordt afgenomen;

6) hij gebruik mag maken van de documenten in zijn bezit, zonder dat daardoor het verhoor wordt uitgesteld en dat hij, tijdens de ondervraging of later, mag vragen dat deze documenten bij het proces-verbaal van het verhoor of bij het dossier worden gevoegd.

Al deze elementen worden nauwkeurig opgenomen in een proces-verbaal.””

JUSTIFICATION

Les différentes personnes auditionnées dans le cadre du projet de loi à l'examen ainsi que les acteurs de terrain nous apprennent que la manière dont les auditions sont réalisées constitue un obstacle empêchant d'aboutir à une condamnation en cas de plainte relative à la violence sexuelle. La victime est souvent entendue une première fois, peu de temps après les faits. Une deuxième audition plus approfondie et plus détaillée a lieu ultérieurement. Des incohérences peuvent se glisser dans les déclarations de la victime en raison du délai entre les deux auditions et de l'intervalle parfois bref entre les faits en question de violence sexuelle et la première audition. Il est possible de remédier à ce problème en garantissant aux victimes le droit à l'assistance juridique dès la première audition. Nous constatons enfin que cet effort ne doit pas se limiter aux victimes de violence sexuelle. Il peut être étendu à toutes les victimes de quelque crime que ce soit, de la même manière que les suspects de quelque crime que ce soit peuvent bénéficier de ce droit à l'assistance juridique (article 47*bis*, § 2, du Code d'instruction criminelle). Quiconque le souhaiterait pourra ainsi recourir à l'aide juridique dans le cadre de la défense ses droits.

Nabil BOUKILI (PVDA-PTB)

VERANTWOORDING

Tijdens de verschillende hoorzittingen over dit wetsontwerp en vanop het terrein horen we dat de wijze waarop verhoren worden uitgevoerd een drempel vormen om te komen tot een veroordeling bij een klacht over seksueel geweld. Het slachtoffer wordt vaak een eerste keer, kort na de feiten, verhoord. Later vindt er een tweede, grondiger en meer diepgaand verhoor plaats. Door de tijd tussen de twee verhoren en door de soms korte tijdsspanne tussen de betreffende daden van seksueel geweld en het eerste verhoor, kunnen er inconsistenties glijpen in de verklaringen van het slachtoffer. Door slachtoffers vanaf het eerste verhoor het recht op juridische bijstand te garanderen, kan dit probleem worden aangepakt. Ten slotte stellen we vast dat deze inspanning zich niet hoeft te beperken tot slachtoffers van seksueel geweld. Het kan worden uitgebreid naar alle slachtoffers van eender welke misdaad, op dezelfde manier dat verdachten van eender welke misdaad dit recht op juridische bijstand kunnen genieten (artikel 47*bis*, § 2, Wetboek van Strafvordering). Aldus kan iedereen die dat zou willen, zich beroepen op juridische steun in het verdedigen van diens rechten.